

amenskommisſion i Længden kan væрге ſig imod, uden at den tilſidſt vil blive tvungen til at lade Middehmaadighederne ſlippe igennem — og Lærerſtandens Dueligheſed vil ſtadig blive ringere. Paa denne Miſlighed bør der raades Bod ſaa ſnart ſom muligt. Og dette vil utvivſomt kunne ſke ved en Beſtemmeſe ſom den, der antydes i det høje Miniſteriums Skrivbeſe, at ingen kan gaa op til Skolelærerexamen uden at være „indſtillet“, hvorved alſaa Udgangen til Eksamenſkommisſionens Prøve bliver betinget af en Dimiſſionsatteſt fra et Statsſeminarium eller af Staten anerkendt Friſeminarium. En ſaadan Beſtemmeſe vilde forhaabentlig holde de abſolut uduelige Elementer borte fra Lærergerningen, ligesom den vilde give færlicg de private Seminarier et viſt Hold paa deres Elever. Hvis den nævnte Miſlighed derfor var den eneſte, der klæbede ved den nugældende Eksamenſordning, ſaa kunde man nøjes med en ſaadan Beſtemmeſe og haabe paa god Virkning af den. Men det gælder jo dog ikke blot om at værne Lærergerningen mod de abſolut uheldige Elementer, men virkelig ogſaa om at ſørge for, at de, der blive Lærere, ere ſaa godt forberedte til denne Gerning ſom muligt. Og har man derfor den Opfatteſe, at den nuværende Eksamenſordning ogſaa virker hæmmende tilbage paa Seminariernes Virkſomhed, Underviſning ſaa vel ſom Disciplin, maa man i høj Grad ønske, at en Reviſion ikke bliver ſtaaende ved dette Skridt, ſelv om allerede dette er en Vinding.

Og jeg tror, det maa ſiges, at de faſte Læreanſtalters, Stats- ſom Friſeminarierſ hele Gerning lider under den beſtaaende Ordning. Det er ofte udtalt, og eſter min Mening med fuld Ret, at denne Ordning friſter Eleverne til alſor meget at læſe med Eksamen for Øje i Stedet for med deres tilkommende Livsgerning for Øje, til at lægge Vægt paa, hvilke Spørgſmaal den enkelte Eksaminator plejer at ſtille, og hvilket Maal af Kundſkaber, han plejer at fordrø, og ſaa være ligegyldig for, hvad der gaar derud over, hvoraf Følgen bliver en mangelfuld, brudſtykkeagtig Uddanneſe. Man hæmmer Underviſningens Frihed og underkender det individuelle Berettigede i Underviſningen, naar man gør de beſtittede Eksaminatorers Opfatteſe af Fordringerne til en ufravigelig Norm for Elever ſom for Lærere; man arbejder den aandløſe Dressur i Hænderne ved at henviſe begge Parter til et omhyggeligt Studium af de ſtiftende Eksaminatorers Egenſkabelighed i Fordringer og Anſkuetſer i Maade og Maner. Skal Uddanneſen paa Seminarierne kunne foregaa med fuld Ro og i organisk Sammenhæng, og ſtulle de nødvendige Fordringer til Disciplin fuldt ud kunne gennemføres, ſaa maa vi have Eksamen tilſammen med Seminarierne i ſig. Det er paa mange Maader overordentlig behageligt for Seminarierne at være fri for at holde Eksamen — vi ſlippe for et ikke ubetydeligt Arbejde, og vi kunne ſtilles i Venlighed fra alle vore Elever, alt det uundgaaelige Eksamenſodium maa Kommisſionen bære — men jeg er overbevist om, at Læreruddanneſen vilde vinde i Fylde og Harmoni, i Sikkerhed og indre Sammenhæng, hvis Uddanneſeſtanſtalterne fik Ret til ſelv at lade den afsluttende Prøve.

Og hertil kommer endnu, at ſelve denne Prøve utvivſomt vilde vinde i Sikkerhed og Paalidelighed herved. En abſolut paalidelig og retfærdig Bedømmelſe kan ingen Ordning give — der gør ſig Tilfældigheder gældende ved enhver Eksamen — men indrømmes maa det dog, dels at ingen bedre end den dygtige og ſambittighedsfulde Lærer er i Stand til at viſe Eleven, ſom han virkelig er; og dels, at ſelve Bedømmelſen abſolut maa kunne blive ſandere ved at beriges med den Faktor, ſom Lærernes nøje Kendskab til Eleven afgiver. Vilde man tænke ſig Spørgſmaalet ſat under Afſtemning blandt Eksaminanderne, ſaa er jeg viſ paa, at de ſinke og vel forberedte vilde bede om at blive eksaminerede af deres egne Lærere, de dobnie og daarlige derimod mene, at de ſtod ſig beſt ved at ſtedes til Prøve for fremmede, ſom ikke kendte dem: der var dog Mulighed for at undgaa en Opdagelſe. Men heri ligger et Fingerpeg, der antyder, hvilken Eksamenſordning der giver den beſte Betyggelſe for ſelve Prøvens Bedømmende.

Og jeg ſer ikke, at der kan være nogen afgørende Betæntelighed ved ogſaa at indrømme de private Seminarier en ſaadan Eksamenſret. For at opnaa en ſaadan Begunſtigelſe maatte ſelvſøgelig Friſeminarierne fyldeſt gøre viſe Betingelſer og underkaſte ſig en viſ Kontrol fra Statens Side. Og en ſaadan Kontrol vilde ganſke viſt vanſkelig kunne blive af nogen virkelig effektiv Natur, hvad diſſe Anſtalters indre Ordning og Ledelſe angaar. Men ſom der under den nuværende Eksamenſordning ikke er Spør af Kontrol med Friſeminariernes Virkſomhed, ſaaledes forekommer det mig, at naar Staten overhovedet en Gang har anerkendt Princippet fri Uddanneſeſret paa dette Omraade, ſaa vil den vanſkelig nogen Sinde kunne gribe kontrollerende ind i ſelve Uddanneſen og Ledelſen og derved lægge Vaand paa Princippetſ fulde og heldige Udfoldelſe, men maa nøjes med at fordrø viſe udvorteſ Garantier ſom tilſtræktelig Lærerkraft, Materiel, Dveſeſtkole